

Santacreu

Navàs

Ubicació

Comarca: Bages

Lloc/Adreça: Sector est del terme municipal. Antic terme del castell del Mujal.
Parròquia de Santa Creu del Mujal.

Emplaçament Carretera o pista forestal de Navàs al Mujal i Castelladral. Passats 100 m el Mujal, camí direcció sud-oest uns 300 m.

Alçada: 385

Coordenades:

Latitud: 41.88797

Longitud: 1.85163

UTM Est (X): 404727

UTM Nord (Y): 4637975

Classificació

Número de fitxa 08141 - 377

Àmbit: Patrimoni immoble

Tipologia Edifici

Estil / època: Medieval Modern Contemporani Popular

Segle XIV-XX

Estat de conservació Bo

Protecció Legal

Tipus de protecció: BPU

Observacions protecció: Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 96.EA. Nivell 3. Parcial. Nivell 4. Ambiental / Nivell 6. AEA
Pla Especial Urbanístic del Catàleg de Masies i Cases rurals en Sòl no urbanitzable de Navàs, aprovat el 2012, amb el núm. 55.

Data aprovació: dc., 20/02/2019 - 12:00

Accés Fàcil

Ús actual: Residencial

Titularitat Privada

Titular: 08140A005000190000IS

Fitxes associades:

Sant Genís (masia)

Església de Santa Creu del Mujal

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la dj., 15/07/2021 - 11:12

fitxa:

Descripció

Masia de dimensions mitjanes, d'origen medieval, emplaçada en un turó situat uns 300 m al sud-oest del Mujal i amb bones vistes sobre el poble. Consta d'un cos residencial de planta rectangular (amb planta baixa més dos pisos) que té coberts adossats al costat sud-est tot formant un clos tancat o barri, i també una pallissa situada uns metres a ponent, a la part més alta del turó. En èpoques més recents al sector sud, en un terreny més baix, s'hi ha desenvolupat un complex de naus agropecuàries que queden relativament separades del conjunt format per la masia.

El cos residencial presenta una obra força homogènia, probablement dels segles XVII-XVIII i amb un recreixement al pis superior fet ja al segle XIX. La façana principal, orientada vers el sud-est, és molt senzilla i s'estructura en base a un sol eix d'obertures, amb un portal adovellat d'arc escarser i dues finestres al seu damunt. En la resta de façanes les finestres tenen una distribució no del tot regular. Els paraments són de maçoneria, amb restes de remolinat de morter de calç, i les obertures són emmarcades amb pedra carejada, excepte les del segon pis, fetes ja amb maó. El mur de llevant és apuntalat per una roca no gaire alta que serveix com una mena de contrafort. A l'interior el paviment de la planta baixa és format per la pròpia pedra natural i el sostre és de volta, mentre que als altres pisos és amb cairats de fusta.

Pel que fa als coberts, presenten una volumetria i formes diverses que denoten la seva construcció en diferents moments. En el cos de l'extrem es conserva una tina cilíndrica.

Observacions:

A les dovelles del portal hi ha gravat un text molt gastat, amb números i lletres pràcticament inintel·ligibles. Tal vegada l'any correspon a la dissetena centúria.

Informació oral facilitada per Enric Suades Escaler, del Mujal, i pels propietaris del mas Sant Genís

Història

Aquesta masia és d'origen medieval, i ja apareix esmentada entre la llista de masos citats abans del fogatge de 1365-1370. L'any 1312 hi trobem citats a la zona del Mujal els masos de "Bartolomeus" (Bartomeus), "Zoliva" (l'Oliva) i "Sancta cruce" (Santacreu). És interessant perquè l'església parroquial del Mujal, d'origen romànic, té l'advocació de la Santa Creu. Això sembla indicar que el mas devia estar vinculat d'alguna manera a l'església, però no en coneixem els detalls ni notícies documentals concretes.

Tampoc sabem des de quan, però el mas Santacreu va quedar unit al mas Sant Genís, situat al costat de l'església de Sant Genís de Masadella. Els propietaris del mas Sant Genís tenien el cognom Santacreu, com a mínim des del 1790 i fins a finals del segle XIX. És molt probable, per tant, que la família fos originària del mas Santacreu i que entre les dues heretats s'hagués produït una fusió. El mas principal on residien els amos era Sant Genís, i el mas Santacreu va acabar sent una masoveria que en depenia. És curiós que es donen moltes similituds tant entre els dos masos, que havien adoptat respectivament el nom de les esglésies

properes, com també entre les dues esglésies, la del Mujal i la de Sant Genís, que van estar estretament vinculades al llarg de la història. Com a mínim des del segle XV Sant Genís va acabar sent sufragània de la parròquia del Mujal.

Per la seva tipologia constructiva, cal suposar que la casa es va ampliar als segles XVII-XVIII, quan devia assolir el volum actual. Probablement al segle XIX es va fer créixer a la planta superior, i en aquesta època es devien construir també la major part dels coberts.

En el nomenclàtor de masies de la província de Barcelona dels anys 1861-1862 apareix anomenada com “Santa Créu”. Hi consta que és una “masia (casa de labor)”, que estava situada a 6 km del nucli de l’Ajuntament de Castelladral. Tenia un edifici habitat constantment de dos pisos. Ja entrat el segle XX Joan Fàbrega Serra, propietari del mas Sant Genís, va donar el mas Santacreu a una parenta.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). “Navàs”. *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 163.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxa 96.EA

PIÑERO, J. (1994). *Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs*. Ajuntament de Navàs. Fitxa núm. RU. 68.

